

LOV

om

VEIVESENET

av 21 juni 1912

med endringer til og med 1938.

BIBLIOTEKET
VEGDIRIGTORATET

Trykt hos E. SEM & Co, Halden
1938

34:351.811

N

Vegdirektoratets bibliotek

31400443223140

BIBLIOTEKET
VEGDIREKTORATET

Første del.

Om offentlige veier på landet.

Kapitel I.

Om offentlige veiervers inndeling, anlegg og nedleggelse.

§ 1. Ved offentlige veier på landet forstås veier, som står til almenhetens bruk og vedlikeholdes ved foranstaltning av stat, fylke eller herred samt er offentlig tilsyn undergitt.

Disse veier er to slags:

1. Hovedveier, nemlig:
  - a) Viktigere veier, som forbinder riket med naborike eller fylker innbyrdes og
  - b) Viktigere gjennomgangsveier som vedlikeholdes for motorvognavgifter (veiavgiftene) med eller uten distriktsbidrag — riksveier.
  - c) Veier, som innen et fylke befordrer gjennomgangsferdsel mellom to eller flere herreder eller tjener en vesentlig del av et herred som eneste eller viktigste adkomst til by eller annet knutepunkt for ferdsel.
2. Bygdeveier, hvortil regnes alle andre offentlige veier.

§ 2. Undersøkelse av nye hovedveianlegg iverksettes av den centralmyndighet, hvorunder veivesenet er henlagt, eller av fylkesveistyret etter innhentet samtykke av centralmyndigheten.

Anlegg av nye eller omlegging av eldre hovedveier med broer skal i almindelighet utføres for statskassens regning

med eller uten distriktsbidrag efter beslutning for hvert enkelt tilfelle av vedkommende bevilgende myndigheter, hvem planer og overslag foreligger.

§ 3. Undersøkelse og planleggelse av nye eller omlegging av eldre bygdeveier iverksettes av fylkesmannen efter vedkommende herredsstyres anmodning. Bygging av sådanne veier med broer blir efter beslutning av vedkommende herredsstyre, med eller uten bidrag av stat eller fylke, å utføre efter fylkesmannens foranstaltning. Planer og overslag foreligger herredsstyret og i tilfelle fylkestinget og Stortinget.

Bestemmelsene i nærværende paragraf skal ikke være til hinder for, at statsbidrag til bygdeveier under særlige forhold bevilges på sådan måte, at bevilgningen ikke knyttes til bestemte anlegg, men blir å fordele mellom bygdeveianlegg innen vedkommende fylke efter fylkestingets nærmere bestemmelse.

§ 4. Ved anlegg av nye eller omlegging av eldre bygdeveier kan herredsstyret bestemme, at utgiftene i den utstrekning, hvori de bæres av vedkommende herred, helt eller delvis skal bestrides ved kjøring eller annet naturalarbeide av brukere av matrikulert jord efter deres eiendommers matrikkelskyld.

Herredsstyret kan fritta bruk av 25 øres skyld og derunder samt avsidesliggende gårder for å yde naturalarbeide.

Forsåvidt omhandlede arbeider ikke er optatt på herreds-budgettet, kan herredsstyret bestemme, at der skal ydes et bidrag avpasset efter verdien av det arbeide, som i tilfelle vilde falle på disse bruk.

Beslutningen skal inneholde bestemmelser om arbeidets fordeling mellom vedkommende brukere samt om forholdet mellom manns- og hestedagsverk og trenger for å være gyldig godkjennelse av fylkesveistyret.

§ 5. Når et herred består av flere sogn, kan vedkommende sogns formenn og representanter beslutte, at utgiftene

ved anlegg av ny eller omlegging av eldre bygdevei skal utredes av sognekommunen.

Hvad der i nærværende lov er bestemt om et herreds bygdeveier, gjelder også de her nevnte veier.

§ 6. Når der fra minst to tredjedeler av de interesserte eiere og brukere av matrikulert jord eller annen fast eiendom til herredsstyret fremkommer forslag om oparbeidelse av offentlig bygdevei helt eller delvis ved bidrag fra de interesserte eiere og brukere av penger eller arbeide, og herredsstyret beslutter veien optatt som bygdevei, skal det, forsåvidt minst halvdelen av det forutsatte bidrag er vedtatt, ved skjønn avgjøres, hvorledes det manglende bidrag skal fordeles mellom de interesserte.

Ingen kan pålegges et større bidrag, enn der svarer til den nytte, som skjønnet antar, han vil ha av anlegget med fradrag av hans frivillige bidrag. Når dette iakttas, kan ved ansettelse av det tvungne bidrag også tas hensyn til vedkommendes økonomiske evne.

Hvilke eiere eller brukere av matrikulert jord eller annen fast eiendom er interessert i anlegget, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Utgiftene ved omhandlede skjønn bæres, forsåvidt under skjønn angår, av herredet.

§ 7. Eldre hovedveier kan nedlegges som sådanne efter beslutning av vedkommende fylkesting med stadfestelse av Kongen.

Eldre bygdeveier kan nedlegges som sådanne efter beslutning av vedkommende herredsstyre med fylkesveistyrets stadfestelse.

§ 8. Finner fylkesveistyret, efterat herredsstyret har uttalt sig, at en vei, som nedlegges, helt eller delvis er påkrevet som fremkomstvei, blir veien eller en nærmere bestemt del av denne å utlegge til almindelig bruk for de interesserte efter herredsstyrets nærmere bestemmelse.

Hvis dette ikke skjer, kommer, forsåvidt ny vei anlegges, verdien av den gamle veigrunn til avdrag i erstatningen for grunnavståelse til det nye veianlegg over samme eiendom efter et ved overenskomst eller skjønn bestemt beløp.

Nedlagt vei, som ikke utlegges til almindelig bruk, og som heller ikke kommer til avdrag i anledning av nytt veianlegg, bør herredsstyret — uten eller mot vederlag — overdra til den eller de eiendommer, som støter til veien. Eieren av disse eiendommer kan forlange veigrunnen avstått mot godtgjørelse, bestemt ved skjønn.

Går vei, som nedlegges, gjennom flere fylker, og der opstår tvist om anvendelsen av nærværende paragrafs første ledd, avgjøres tvisten av vedkommende regjeringsdepartement.

Bestemmelser efter nærværende paragraf treffes av vedkommende regjeringsdepartement, forsåvidt angår veier, som både er anlagt, og som vedlikeholdes utelukkende eller vesentlig for statens regning.

§ 9. Bygdevei eller privat vei kan efter å være godkjent av fylkesmannen optas som hovedvei, når beslutning herom fattes av fylkestinget med stadfestelse av Kongen.

Privat vei eller nedlagt hovedvei kan optas som bygdevei, når herredsstyret herom fatter beslutning, og denne stadfestes av fylkesmannen.

§ 10. I de fylker, hvor de offentlige veier ved nærværende lovs ikrafttreden ikke er inndelt i hoved- og bygdeveier, skal sådan inndeling efter de i § 1 nevnte regler foretas innen en av Kongen fastsatt frist.

Inndelingen foretas av fylkestinget efter forslag av vedkommende herredsstyret og fylkesveistyret og trenger for å være gyldig stadfestelse av Kongen.

§ 11. Den nugjeldende inndeling av offentlige veier blir fremdeles i kraft, medmindre endring heri skjer med hjemmel av bestemmelser i nærværende lov.

Kapitel II.

Om veivesenets styre.

§ 12. Den centralmyndighet, hvorunder veivesenet er henlagt, har:

- a) å utøve styret vedkommende veier, som både er anlagt, og som vedlikeholdes utelukkende eller vesentligst for statens regning og styret vedkommende riksveier,
- b) å godkjenne planleggelsen av hovedveier med broer, å gi fylkesmannen bemyndigelse til disse arbeiders iverksettelse samt å føre tilsyn og kontroll med deres utførelse.

Innen hvert fylke styres veivesenet, både forsåvidt angår bygging og vedlikehold, av et fylkesveistyre bestående av fylkesmannen som formann og to av fylkestinget valgte menn, som — med to varamenn — tjenstgjør 3 år ad gangen.

Fylkesveistyret er beslutningsdyktig, når formannen og et medlem er tilstede, og disse er enige.

Veisaker, hvis avgjørelse er henlagt til fylkesmannen, kan forelegges fylkesveistyret til avgjørelse, når fylkesmannen finner dette ønskelig.

I saker, hvis avgjørelse henhører under fylkesveistyret eller fylkesmannen, skal overingeniøren for veivesenet gis anledning til å uttale sig.

Den direkte ledelse og utførelse av alle arbeider av teknisk art blir å overdra til overingeniøren efter fylkesveistyrets nærmere bestemmelse. Meningsforskjell i denne anledning avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement.

De av fylkestinget valgte medlemmer av fylkesveistyret erholder skyss- og kostgodtgjørelse som for formannskapsordførere bestemte. Utgiftene herved utredes av fylkeskommunen.

Når der i forbindelse med offentlig vei anlegges brygge, kan det av den myndighet som utøver styret for vedkommende vei, stilles nærmere betingelser for bryggens anvendelse.

Beslutningen herom kan, når den treffes av annen myndighet enn departementet, innankes for dette.

§ 13. Veivesenets overingeniører i fylkene ansettes av vedkommende regjeringsdepartement etter innstilling av fylkesveistyre. Deres lønn, kontorholdsgodtgjørelse og reiseutgifter utredes av staten.

Instruks for overingeniøren utferdiges av departementet etter forslag av fylkesveistyre.

§ 14. I hvert fylke ansettes underordnede veiingeniører i den utstrekning, hvori bevilgning has. Deres lønn og reiseutgifter samt mulig kontorholdsgodtgjørelse utredes av staten. De ansettes av vedkommende regjeringsdepartement etter innstilling av fylkesveistyre, som også utferdiger instruks for dem.

§ 15. Kongen bestemmer, fra hvilken tid de i §§ 12, 13 og 14 gitte regler om veivesenets styre skal gjennomføres i de fylker, hvor ved lovens ikrafttreden en annen ordning has.

§ 16. Under fylkesveistyrets kontroll skal herredets lensmann føre tilsyn med de offentlige vei- og broers vedlikehold.

Fylkesveistyre kan dog efter innhentet uttalelse fra vedkommende herredsstyre ved ledighet i lensmannsbestilling, eller hvor der måtte være tatt fornødent forbehold ved ansettelse av lensmann, bestemme, at veitilsynet skal utføres av andre dertil skikkede menn.

Fylkesveistyre utferdiger instruks for lensmennene og de særskilt beskikkede veitilsynsmenn.

§ 17. Lensmenn, som ansettes, efter at nærværende lov er trådt i kraft, eller i tilfelle de særskilt beskikkede veitilsynsmenn tilkommer for sitt arbeide og for reiser i veivesenets anliggender en fast årlig godtgjørelse, som utredes av staten.

§ 18. Hvor veivedlikeholdet utføres ved arbeide in natura, skal fylkesmannen efter forslag av herredsstyre for hver rode opnevne en rodemester, som velges blandt eiere eller brukere av matrikulert jord innen roden og har å tjenstgjøre i dette ombud i tre år, hvorefter vedkommende i likeså lang tid kan nekte å motta opnevne.

Rodemesteren er pliktig til å rette sig efter, den instruks som utferdiges av fylkesveistyre.

§ 19. Veivesenets ingeniører og tilsynsmenn må innen sitt virkeområde hverken direkte eller indirekte overta eller ha del i leveranser eller kontrakter vedkommende det offentlige veivesen. De kan heller ikke opnevnes til rojemestre.

Kapitel III.

Om offentlige vei- og broers utstyr og om avståelse av grunn m. v.

§ 20. Offentlige veier og broer bygges og utstyres således, som efter ferdselen og forholdene i hvert enkelt tilfelle finnes påkrevet.

Normal-regler for veiundersøkelser, bygging og utstyr — herunder innbefattet broers bæreevne — bør for hovedveier utferdiges av den centralmyndighet, hvorunder veivesenet henhører, og for bygdeveier av vedkommende fylkesmann.

§ 21. Enhver er pliktig til å finne sig i, at offentlig vei utstikkes over hans eiendom, og at der på samme skjær grunnundersøkelser samt undersøkelser efter veibyggings- og vedlikeholdsmaterialer.

Merker, som av veivesenet opsettes ved utstikkingen av bevilgede veier, må ikke uten tillatelse av fylkesmannen fjernes.

Voldes skade for eier eller bruker, svares erstatning, som i mangel av mindelig overenskomst fastsettes ved skjønn.

§ 22. Til anlegg, omlegging eller utvidelse av offentlig vei eller bro med tilhørende fortau, båtbygger (båtkaier).

oplags- og holdeplasser, parkeringsplasser, garasjer, staller, verksteder, arbeiderbrakker og veivokterboliger er enhver pliktig til å avstå fornøden grunn og veibyggingsmaterialer med fornøden vei til disses fremdrift. Dessuten kan kreves avstått grunn og rettigheter for en hensiktsmessig regulering av grenser og bruksforhold eller for overdragelse til andre som blir berørt av anlegget. Også ellers kan grunn med Kongens samtykke kreves avstått når særlige forhold gjør det ønskelig.

For avståelsen tilkommer eieren erstatning etter overenskomst eller — hvis sådan ikke kan opnåes — skjønn. Dette skal være avholdt, før grunnen benyttes eller materialene borttas.

I udyrket mark eller skog kan dog sådanne materialer tas, uten at mulig erstatning på forhånd er bestemt.

Ved avståelse efter denne paragraf er saksøkte pliktig til å ta mot grunn eller rettighet som vederlag for det avståtte, såfremt skjønnet finner denne ordning rimelig.

Når det gjelder vanskelige spørsmål vedkommende grenser, ordning av bruksrettigheter m. v., kan skjønnet tilkalle vedkommende utskiftningsformann til veiledning.

§ 23. Finnes hus eller andre faststående innretninger i den utstukne og vedtatte veilinje, og denne ikke uten vesentlig ulempe antas å kunne legges anderledes, skal eieren være pliktig til å avstå eller flytte disse mot erstatning efter overenskomst eller — hvis sådan ikke kan opnåes — ved skjønn.

Når utgiftene inngår under grunnavståelsen, skal sådan avståelse eller flytting ikke kunne bestemmes, før samtykke er erhvervet fra den kommune, som bærer de vesentligste utgifter ved grunnavståelsen.

Samtykke kan ved hovedveianlegg dog meddeles av vedkommende regjeringsdepartement, når det er avgjort, at utgiftene ved avståelsen eller flyttingen skal bæres av anlegget.

§ 24. Herredsstyret kan med samtykke av vedkommende fylkesveistyre kreve avstått grunn, materialer m. v. til fort-

settelse av et bygdeveianlegg i et eller flere andre herreder.

§ 25. Ved anlegg av hoved- eller bygdevei, som skal føres fra landdistrikt inn i en kjøpstad eller ladested (med eget kommunestyre), skal fylkesmannen med samtykke av vedkommende bystyre kunne kreve avstått grunn, hus, materialer m. v. innen byens greuser. Nektes sådant samtykke, kan saken innbringes til avgjørelse av Kongen.

Så vel i sådanne tilfelle, som når offentlig vei skal føres inn i strøk på landets grunn, som er undergitt den almindelige bygningslovgivning eller som byggebelte er henført under en bys regulering, skal anlegget følge den vedtatte reguleringsplan, medmindre dispensasjon opnåes.

Forsåvidt der for strøket ennå ikke er vedtatt reguleringsplan, skal veiens retning bestemmes efter forhandling mellem fylkesmannen og de stedlige myndigheter, hvorunder reguleringsaker er henlagt. Opnåes ved sådan forhandling ikke enighet, avgjøres tvisten av Kongen.

§ 26. Ved anlegg av offentlige veier med tilbehør skal erhverves så meget grunn, som efter forholdene i hvert enkelt tilfelle ansees påkrevet.

Hvad der er erhvervet, så vel selve vei banen som grøfter, skråninger og i tilfelle utenforliggende strekning, blir vei-veisenets eiendom.

Alle bestemmelser vedkommende sådan eiendom blir under hensyntagen til gjeldende sedvane å treffe av fylkesveistyre — for de i § 12 a nevnte veier av vedkommende regjeringsdepartement.

Ved nedleggelse av offentlig vei blir, forsåvidt angår de i § 12 a nevnte veier, staten og for andre vei-veiers vedkommende herredskommunen å betrakte som eier av grunnen, medmindre der angående denne er truffet bestemmelse med hjemmel av § 8, første, jfr. siste ledd.

§ 27. Departementet eller fylkesveistyre kan utferdige forbud gjeldende for inntil 3 år av gangen mot at det uten

hendholdsvis departementets eller fylkesveistyrets tillatelse opføres bygninger i offentlig veilinje som er utstukket i marken. For mulig erstatningskrav gjelder reglene i § 29, annet ledd.

§ 28. Godtgjørelse for grunn m. v. tilfaller i almindelighet grunneieren. Hvis nogen annen har bruksrett til eendommen, og eieren ved mindelig overenskomst — mot eller uten vederlag — avstår grunn m. v. til veianlegg, kan brukeren ved skjønn kreve fastsatt den erstatning, han i tilfelle måtte tilkomme av grunneieren enten årlig eller engang for alle. Ved tvungen avståelse av grunn m. v. bestemmer på samme måte skjønnet, hvor stor del av erstatningen brukeren tilkommer.

§ 29. Godtgjørelse for jordskade utenfor veilinjen og for annen skade, som det påligger enten vedkommende kommuner eller anlegg å erstatte, må kreves erlagt innen et år, efterat skaden er skjedd, da rett til skadeserstatning ellers bortfaller.

Opnåes ikke mindelig overenskomst om erstatningens størrelse, bestemmes denne ved skjønn.

§ 30. På hovedveier skal opsettes kilometermerker, veivisere og varselskilter i den utstrekning fylkesveistyret — for de i § 12 a nevnte veier vedkommende regjeringsdepartement — finner det nødvendig. Om opsetting av veivisere og varselskilter på bygdeveier treffes bestemmelse av fylkesveistyret.

Hvor offentlig vei forbinder to fylker, skal der opsettes grensemerke som angir fylkenes navn. Hvorvidt og i hvilken utstrekning der på offentlige veier skal opsettes grensemerker mellom herredene, bestemmes for de i § 12 a nevnte veier av vedkommende regjeringsdepartement og for øvrig av fylkesveistyret.

Omkostningene vedkommende de i nærværende paragraf omhandlede forføiningar utredes forsåvidt nye veier angår av de til anlegget bevilgede midler. For øvrig utredes omkostningene hvor det gjelder de i paragraf 12 a nevnte veier som

en utgift vedkommende disses vedlikehold, ved andre hovedveier av fylkeskommunen og ved bygdeveier av vedkommende herredskommuner.

§ 31. Når en bro eller et veianlegg eller en bestemt del av dette er fullført, berammer fylkesmannen en mottagelsesforretning, som ledes av fylkesmannen eller av den, han dertil bemyndiger. Ved forretningen bør overingeniøren for veivesenet og — forsåvidt anlegget skal overgå til vedlikehold av distriktet eller som riksvei — representanter for vedkommende herred være tilstede for å uttale sig om anlegget, før dette mottas til vedlikehold.

Tvist angående et anleggs overtagelse av distriktet kan med endelig virkning forlanges avgjort ved voldgift av tre menn, hvorav herredsstyret opnevner én, fylkesveistyret én og vedkommende departement én. Voldgiftsretten bestemmer, hvem der skal utrede de med voldgiften forbundne utgifter.

Kapitel IV.

Om grunder, gjerder, hus m. v. ved offentlige veier.

§ 32. På offentlige veier kan ingen grunder opsettes, hvor sådanne ikke hittil har vært anbragt, uten at fylkesveistyret har gitt sitt samtykke hertil, efterat vedkommende herredsstyret har hatt anledning til å uttale sig. En gitt tillatelse til anbringelse av grind kan, efterat herredsstyrets uttalelse er innhentet, av fylkesveistyret til enhver tid tilbakekalles med to års varsel.

En bestemmelse, hvorved samtykke til anbringelse av grunder nektes eller gitt tillatelse tilbakekalles, kan av herredsstyret forlanges innbragt for vedkommende regjeringsdepartement til endelig avgjørelse.

Fylkesveistyret kan, når fornødne midler er bevilget, forlange fjernet eldre grunder mot erstatning, hvis størrelse — i mangel av mindelig overenskomst — bestemmes ved skjønn.

Hvorledes grunder skal være innrettet, bestemmes av fylkesveistyret. Ulovlige grunder kan av dette besørges fjernet på eierens bekostning.

For de i § 12 a nevnte veier treffes de i nærværende paragrafs første, tredje og fjerde ledd omhandlede bestemmelser av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 33. Spørsmål om opførelse og vedlikehold av gjerder ved offentlige veier blir i almindelighet å ordne i forbindelse med grunnavståelsen. efterat vedkommende herredsstyre har hatt anledning til å uttale sig.

Hvor fylkesveistyret eller — for de i § 12 a nevnte veier — departementet ikke ved veiens bygging eller senere bestemmer at det skal være gjerde, avgjøres spørsmålet om gjerdepikten ved skjønn. Opnåes ikke overenskomst om erstatningens størrelse, fastsettes den i alle tilfelle ved skjønn.

Hvor sådan erstatning skal erlegges, kan den ikke kreves utbetalt, før gjerdene er opført.

Undlater vedkommende eier eller bruker av grunnen å opføre gjerde for hvilket erstatning er bestemt, innen en av veivesenet fastsatt frist, kan det besørges opført på hans bekostning. Bestemmelse herom må treffes innen seks måneder efter fristens utløp. Efter denne tid kan intet krav på erstatning for gjerdehold reises av eier eller bruker, hvis veivesenet ikke senere forlanger gjerde opført.

§ 34. Er det bestemt at gjerder skal opføres ved offentlig vei, skal de opsettes i grenselinjen og på den til veien hørende grunn og må ikke uten samtykke av fylkesveistyret eller — for de i § 12 a nevnte veier — av departementet stå nærmere kanten av veien, eller i tilfelle fortau, enn 2,5 meter.

Hvorledes gjerder skal være innrettet, bestemmes av fylkesveistyret. Ulovlig opførte gjerder kan av veivesenet besørges nedrevet eller flyttet på eierens bekostning.

Såfremt fornødne midler er bevilget eller stillet til rådighet, kan eldre gjerder, som ikke oppfyller de fastsatte regler, av veivesenet kreves forandret mot erstatning, hvis stør-

relse — i mangel av mindelig overenskomst — bestemmes ved skjønn.

§ 35. Gjerder skal vedlikeholdes forsvarlig og således, at de ikke på nogen tid av året er til ulempe for veien eller veifarende eller hindrer ferdseien. Fylkesmannen kan i tilfelle besørge gjerdet utbedret eller fjernet på eierens bekostning.

§ 36. Ingen bygning eller del av samme (herunder tilbygg på eldre bygning) må opføres nærmere kanten av offentlig vei, fortau, holdeplass eller oplagsplass enn 7,5 meter. Dog kan fylkesveistyret så vel i enkelte tilfelle som for hele veier eller veistreknings under særlige omstendigheter tillate at avstanden innskrenkes til 3,5 meter. Til opførelse av bygning m. v. enda nærmere kreves samtykke av vedkommende regjeringsdepartement.

I kryss (møte) i plan mellom offentlige veier eller mellom sådan vei og annen vei som er åpen for almindelig ferdsel, jernbane eller sporvei må bygning ikke opføres innenfor et område som begrenses av rette linjer mellom punkter beliggende i veienes (jernbanens, sporveiens) midtlinjer og 40 meter fra disses skjæringspunkt.

Fylkesveistyret kan — for fylkesveienes vedkommende med departementets samtykke — utvide eller nedsette de i foregående ledd fastsatte krav om bygningers avstand fra veikryss, så vel i enkelte tilfelle som for hele veier eller veistreknings.

Nedrides eller opbrenner eldre bygninger som helt eller delvis ligger i kortere avstand fra veikanten enn fastsatt i denne paragraf, kan de opføres på samme tomt innen 5 år. Fylkesveistyret kan under særlige forhold forlenge fristen. Før gjenopførelsen finner sted, må det gis underretning til overingeniøren for fylkets veivesen. Fylkesveistyret kan forby gjenopførelse for et tidsrum av inntil $\frac{1}{2}$ år. Med departementets samtykke kan forbudet gjøres gjeldende for lengere tid. Foran nevnte 5 års frist opphører å løpe i den tid forbudet gjelder.

Såfremt fornødne midler er bevilget, kan fylkesveistyret mot erstatning, som i mangel av mindelig overenskomst fastsettes ved skjønn, kreve at eldre bygninger flyttes i den avstand fra vei som er fastsatt i denne paragraf.

Det samme gjelder ved gjenopførelse innen 5 års fristens utløp av nedrevne eller brente bygninger.

Opføres bygning eller del av samme nærmere veien enn tillatt, kan den besørges nedrevet på eierens bekostning, når han selv ikke fjerner den innen en av fylkesveistyret satt frist.

For de i § 12 a nevnte veier treffes de i denne paragraf omhandlede bestemmelser i alle tilfelle av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 37. Etter beslutning av vedkommende kommune, hvem veivedlikehold påhviler, kan fylkesmannen for å lette vedlikeholdet kreve fjernet trær i en bestemt avstand fra en veis eiendomsgrenser — herfra dog undtatt allé-, pryd- og frukttrær. Hvor det av hensyn til trafiksikkerheten finnes påkrevd, kan på samme måte forlanges fjernet trær, hekker, material- og vareoplag, reklameskilter m. v. som hindrer den frie utsikt for de veifarende. Opnåes ikke mindelig overenskomst, avgjøres spørsmålet om erstatningens størrelse ved skjønn. Erstatningen utredes av vedkommende kommune.

Den her omhandlede rett utøves for de i § 12 a omhandlede veier av vedkommende regjeringsdepartement, og erstatningen utredes av staten.

§ 38. Vann, som skal ledes bort fra en vei, kan gis avløp over tilstøtende eiendommer. Voldes herved skade, svares erstatning, som i mangel av mindelig overenskomst fastsettes ved skjønn.

§ 39. Fabrikker for tilvirkning av sprengstoffer, såsom krutt, dynamitt og lignende, må ikke opføres nærmere offentlig vei enn 630 meter, regnet fra veikanten, medmindre tillatelse hertil i særlige tilfelle meddeles av fylkesveistyret etter vedkommende herredsstyres anbefaling.

Ønskes et industrielt anlegg opført nærmere offentlig vei enn 10 meter, regnet fra veikanten, må herom inngis andragende til fylkesveistyret, som treffer avgjørelse i saken. Bilreparasjonsverksteder og meierier regnes i denne henseende alltid som industrielle anlegg.

Efter uttalelse fra vedkommende fylkesting kan fylkesveistyret utferdige regler for anbringelse ved offentlig vei av lokomobiler, eksplosjonsmotorer og lignende innretninger.

Oplag av eksplosive eller ildsfarlige stoffer må ikke anbringes så nær offentlig vei, at derved voldes fare for veien eller ferdsele på denne. Finner overingeniøren for veivesenet, at et sådant oplag er anbragt for nær veien, kan han påby, at oplaget begrenses til en bestemt mengde eller helt fjernes. Overingeniørens bestemmelse herom kan innbringes for fylkesveistyret til endelig avgjørelse.

§ 40. Loipestrenger, taubaner, elektriske og andre kraftledninger, private telegraf- og telefonledninger, is-, tømmer- og vannrenner, private broer, skinneganger, varerammer, tette gjerder, murer og lignende skal ikke kunne anbringes over, under, langs eller umiddelbart ved offentlig vei uten tillatelse av fylkesveistyret, som i tilfelle fastsetter de nærmere regler for anbringelsen. Heller ikke må større oplag, avfall eller andre generende eller skjemmende gjenstander uten fylkesveistyrets tillatelse legges umiddelbart ved offentlig vei. Uten at sådan tillatelse er innhentet, må det ikke anbringes reklameskilter og lignende innretninger på veiens eiendomsområde eller innenfor en avstand av 25 meter fra dette — herfra dog undtatt almindelige skilter på forretningslokaler hvormed vedkommende forretningsdrivende reklamerer for sine varer eller for sin bedrift, for såvidt skiltene er anbragt direkte på egen husvegg, og veivesenet finner at de ikke kan forveksles med veiskilter eller varselskilter. Er slike skilter tidligere uten tillatelse opsatt nærmere vei enn foran nevnt, kan fylkesveistyret forlange at de innen 1 år blir fjernet. For de i § 12 a nevnte veier treffes de her omhandlede bestemmelser av vedkommende regjeringsdepartement.

En av fylkesveistyre i henhold til nærværende paragraf truffet bestemmelse kan innbringes for vedkommende regjeringsdepartement til endelig avgjørelse.

§ 41. Opføres eller anbringes nogen innretning av det i de to foregående paragrafer omhandlede slags uten tilatelse, hvor sådan er nødvendig, kan det ulovlige borttas på vedkommendes bekostning, forsåvidt denne ikke selv sørger for fjernelsen innen en av vedkommende myndighet satt frist.

Kapitel V.

Om ferjeinnretninger m. v.

§ 42. Fylkesveistyre fatter beslutning om offentlige ferjeinnretningers opprettelse eller nedleggelse og utferdiger nærmere regler for deres drift m. v., etterat erklæring og i tilfelle bevilgning er erhvervet fra vedkommende fylkesting, forsåvidt ferjeinnretningen på den ene eller begge bredder står i forbindelse med hovedvei, og ellers fra vedkommende herredsstyre.

Fylkesveistyre ansetter og avskjediger ferjemennene. Ansettelsen skjer efter innstilling av herredsstyret.

For ferjeinnretninger som besluttet innlemmet i nogen av de i § 12 a nevnte veier, treffes bestemmelser efter nærværende paragraf av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 43. Forskriftene i foregående paragraf gjelder også for offentlige løpestrenger eller taubaner, som anbringes istedenfor ferjeinnretning eller bro, likesom de gis tilsvarende anvendelse på offentlige gangbroer (ståltrådbroer o. l.).

§ 44. Fornøden grunn m. v. til de i dette kapitel nevnte innretninger så vel som til hus for ferje- eller opsynsmann kan, hvis mindelig overenskomst ikke treffes, kreves avstått ved skjønn.

Kapitel VI.

Om vedlikehold av offentlige veier.

§ 45. Vedlikeholdet av militærveier, mellemriksveier og veier over høifjell, som er anlagt utelukkende eller vesentligst for statens regning, påhviler staten i den utstrekning, som det efter avtale med distriktet måtte bli bestemt. Det samme kan også vedtas, forsåvidt angår veier, som forbinder to fylker.

Vedlikeholdet av de øvrige offentlige veier — utenom riksveier — påhviler helt vedkommende distrikt, således at hovedveier vedlikeholdes av fylkeskommunen og bygdeveier av herredskommunen. Riksveier vedlikeholdes for motorvognavgifter (jfr. § 1), i tilfelle med distriktsbidrag efter nærmere bestemmelse av Stortinget.

Dog kan fylkestinget beslutte, at hovedveienes vedlikehold utenfor broer, stikkrenner, veimurer, stabbestener og rekkverk — helt eller delvis — skal overføres på vedkommende herredskommuner. Disses uttalelse bør foreligge, før sådan beslutning fattes. Kongen kan efter andragende fra vedkommende fylkesting under særlige forhold bestemme, at vedlikeholdet, også forsåvidt angår hovedveiers broer, stikkrenner, veimurer, stabbestener og rekkverk — helt eller delvis — skal overføres på vedkommende herredskommuner.

Såfremt der påhviler nogen en særlig plikt til vedlikehold av offentlig vei, skal foranstående bestemmelser ikke gjøre nogen forandring heri, medmindre ny overenskomst treffes med vedkommende fylkes- eller herredskommune.

Bygdevei, som oparbeides med hjemmel av § 24, skal, forsåvidt ikke annen overenskomst treffes, vedlikeholdes av den herredskommune, for hvis regning oparbeidelsen er skjedd.

§ 46. Alt veivedlikehold blir i almindelighet å utføre ved leiet arbeidshjelp.

Dog kan herredsstyret bestemme for et tidsrum av inntil 5 år av gangen, at det vedlikehold, som påhviler en herreds-

kommune, skal utføres ved arbeide in natura efter fordeling på herredets matrikkelskyld. Herfra undtas for bygdeveiers vedkommende broer, stikkrenner, veimurer, stabbestener og rekkverk. Utgiftene hertil utredes av herredskommunen. Herredsstyret kan også bestemme at arbeidet in natura skal innskrenkes til kun å gjelde enkelte vedlikeholdsarbeider. Herredsstyrets beslutning om utførelse av veivedlikehold ved arbeide in natura er ikke gyldig uten fylkesveistyrets godkjennelse.

Er særlige foranstaltninger nødvendige til fremdrift av veidekkmateriale, såsom transport sjøverts eller med jernbane, blir utgiftene herved i alle tilfelle å utrede av den kommune, hvem vedlikeholdet påhviler.

Innen et sogn kan vedlikeholdet — om enn naturalarbeide finner sted innen herredet — utføres ved leiet arbeidshjelp for sognekommunens regning, når herredsstyret hertil gir sitt samtykke efter andragende fra sognestyret.

Vedkommende regjeringsdepartement kan, såfremt det under særlige forhold finnes at offentlige veier står i fare for å bli ufremkommelige på grunn av utilstrekkelig vedlikehold, bestemme — så vel hvad angår riksveier som andre hovedveier og bygdeveier — at vedlikeholdet innen vedkommende herred eller en del av dette for en kortere eller lengere tid skal utføres av eiere og brukere av matrikulert jord i herredet. Det blir i så fall å utskrive et bestemt antall arbeidstimer som fordeles på herredets matrikkelskyld. For arbeidet ydes godtgjørelse svarende til vanlig arbeidslønn i vedkommende distrikt. Godtgjørelsen fastsettes av departementet og utredes for riksveienes vedkommende av riksveivedlikeholdets midler og forsåvidt de øvrige veier angår av den fylkes- eller herredskommune som vedlikeholdet påhviler.

§ 47. Når det av vedkommende kommunale myndigheter bestemmes, at vedlikeholdsarbeidet helt eller delvis skal utføres ved veivoktere, blir bidrag til dissers lønn å tilskytte av staten med en femtedel og av vedkommende fylke efter fylkestingets nærmere bestemmelse.

Kommunale veivoktere ansettes av fylkesveistyret, som også utferdiger instruks for dem.

§ 48. Når en bygdevei er oparbeidet for et sogns regning, skal veiens vedlikehold påhvile sognekommunen, medmindre nogen annen overenskomst herom treffes.

§ 49. Den ordning, som ved nærværende lovs ikrafttreden finner sted med hensyn til offentlige veiers vedlikehold innen et fylke, forblir gjeldende, inntil den ved gyldig beslutning opheves eller endres. Dog blir ordningen med anvendelse av naturalarbeide ikke gjeldende lenger enn fem år efter lovens ikrafttreden, medmindre beslutning fattes under iakttagelse av forskriftene i § 46.

Skulde et herred finnes å være uforholdsmessig betynget med veivedlikehold i forhold til sin økonomiske bæreevne, skal fylkeskommunen yde bidrag til dette herreds veivedlikehold.

§ 50. Forsåvidt naturalarbeide efter § 46 besluttet anvendt, skal dettes fordeling finne sted på den måte, at herredet deles i roder, som tillegges hver sitt veistykke.

Rodeinndelingen foranstalles av herredsstyret. Forslag til delingen skal ha vært utlagt til offentlig eftersyn i fire uker, før herredsstyret fatter endelig beslutning i saken. Utleggelsen skal være bekjentgjort. Herredsstyrets beslutning er ikke gyldig uten fylkesveistyrets godkjennelse. Tvist mellem herredsstyret og fylkesveistyret avgjøres med endelig virkning av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 51. Ved rodeinndelingen skal der tas hensyn til de større eller mindre vanskeligheter, som er forbundet med vedlikeholdet av de enkelte veier eller deler av samme. Disse veier blir å inndele i klasser, således at arbeidsbyrden blir såvidt mulig likelig fordelt.

Herredsstyret kan fritta bruk av 25 øres skyld og derunder for å yde naturalarbeide.

Forsåvidt verdiene av naturalarbeidet ikke er optatt på herredets budgett, kan herredsstyret bestemme, at de fritatte

bruk skal svare en avgift til herredskassen pr. skyldøre. Denne avgift skal søkes avpasset etter verdien av det veivedlikehold, som i tilfelle vilde ha påhvilt bruket. Herredsstyret kan bestemme, at avgiften skal betales for fem år av gangen.

§ 52. Herredsstyret kan bestemme, at avsidesliggende gårder (matrikulert jord) eller deler av herredet fritas for naturalarbeide.

I herred, hvor naturalarbeidet ikke er optatt på budgettet, kan herredsstyret bestemme, at de for naturalarbeide fritatte bruk skal yde et visst årlig pengebidrag til herredskassen.

De heromhandlede bestemmelser bør i regelen fattes samtidig med beslutning om anvendelse av naturalarbeide innen herredet.

§ 53. Veistykkene innen hver rode skal for sommerveiarbeidet deles mellom de til roden hørende matrikulerte bruk, således at hvert av disse får en bestemt del å vedlikeholde.

Veistykkinndelingen utføres efter foranstaltning av herredsstyret på grunnlag av brukenes matrikkelskyld.

Delingen skal av vedkommende arbeidspliktige avmerkes på sådan måte, som fylkesmannen bestemmer. Forsømmes dette, kan fylkesmannen besørge avmerkingen utført på vedkommendes bekostning.

Med fylkesveistyreets samtykke kan herredsstyret beslutte, at sommerveiarbeidet utføres av roden som fellesarbeide på samme måte, som i § 55 for vinterveiarbeidet bestemt.

§ 54. Rode og veistykkinndeling skal innføres i enn av herredskassen bekostet bok, som beror hos vedkommende veifylsynsmann.

§ 55. Vinterveiarbeide in natura blir å utføre av de veiarbeidspliktige (jfr. §§ 51 og 52) innen hver rode i fellesskap.

Det forhold, hvori hvert bruk skal delta i fellesarbeidet, bestemmes efter innbyrdes overenskomst på grunnlag av brukenes matrikkelskyld. Samtidig treffes avgjørelse om forholdet mellom manns- og hestedagsverk samt om, i hvilken orden fremmøte til arbeide skal finne sted.

Når minst to tredjedeler av de arbeidspliktige er enige, er overenskomsten gyldig. Kommer ikke sådan i stand innen en av fylkesmannen satt frist, treffer denne de fornødne bestemmelser.

§ 56. De nødvendige sneploger til det distriktene påhvilende veivedlikehold skaffes henholdsvis for vedkommende fylkes- eller herredskommunes regning. Plogenes størrelse og innretning bestemmes av fylkesmannen efter uttalelse av herredsstyret.

§ 57. For å lette vintervedlikeholdet kan der anbringes sneskjermer utenfor veiens område. Voldes derved skade for eier eller bruker, svares erstatning som i mangel av mindelig overenskomst fastsettes ved skjønn. Hvorvidt vinterarbeide på offentlige veier eller deler av samme under særegne forhold kan undlates eller innskrenkes, bestemmes for de i § 12 a nevnte veier av vedkommende regjeringsdepartement og for øvrig av fylkesmannen, efter uttalelse av vedkommende herredsstyret. Er sådan bestemmelse truffet for en vei, og et flertall av de i veiens brøiting interesserte eiere og brukere av matrikulert jord eller annen fast eiendom, representerende minst halvdel av brukenes matrikkelskyld, finner det nødvendig at veien holdes farbar om vinteren, kan fylkesveistyre bestemme, at reglene i denne lovs annen del om private veier §§ 88—90 skal få tilsvarende anvendelse like overfor vedkommende interesserte.

Fylkesmannen kan efter uttalelse fra vedkommende herredsstyret treffe bestemmelse om, hvorvidt vintervei utenfor offentlige sommerveier skal snebrøites og settes i farbar stand. For de i § 12 a nevnte veier treffes bestemmelse herom av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 58. Når et veistykke ved overordentlige naturbegivenheter, såsom sten-, jord- eller sneskred, oversvømmelse og lignende i vesentlig grad skades eller gjøres ufarbart, blir veien, såfremt dens vedlikehold påhviler distriktet, å istand-

sette for fylkeskommunens regning, når det gjelder hovedvei, og for herredskommunens regning, når det gjelder bygdevei.

§ 59. Det distriktene påhvilende vedlikeholdsarbeide på offentlige veier skal utføres på sådan måte og til de tider, som fylkesveistyret bestemmer.

Fylkesveistyret utferdiger også bestemmelser siktende til å hindre utbredelsen av ugress fra veiområdet.

Enhver, som i henhold til gyldig beslutning er pålagt arbeidsplikt, skal utføre arbeidet på forsvarlig måte og til fastsatt tid, befordre ordrer vedkommende veiarbeidet og for øvrig holde sig de forskrifter, som av fylkesveistyret utferdiges, etterrettelig.

Enhver utenfor roden boende arbeidspliktig skal opgi for rodemesteren en innen roden boende mann, som på hans vegne og ansvar mottar ordrer og besørger veiarbeidet utført.

§ 60. Fornødent vedlikeholdsmateriale til veier som vedlikeholdes av distriktet skal skaffes og bekostes av vedkommende fylkeskommune for hovedveiene og av vedkommende herredskommune for bygdeveiene i sådanne mengder og av sådan beskaffenhet, som for hver enkelt vei ansees påkrevd, og som i fornødent fall bestemmes av fylkesmannen.

Det til offentlige veiers vedlikehold nødvendig materiale samt fornøden grunn til fremkomstvei er enhver pliktig til å avstå. For avståelsen tilkommer eieren erstatning, såfremt skade forvoldes.

Opnåes ikke mindelig overenskomst om erstatningen, bestemmes dens størrelse ved skjønn. I udyrket mark eller skog kan sådanne materialer tas, uten at mulig erstatning på forhånd er bestemt.

Ved heromhandlede tvungne avståelser bør såvidt mulig tas hensyn til, at grus m. v. ikke tas i eller like ved have, parkanlegg og lignende eller for nær bebodd hus.

Med samtykke av vedkommende fylkesveistyre kan tvungen avståelse av grus m. v. finne sted også utenfor det herred, hvori veien ligger.

Kapitel VII.

Om skjønn.

§ 61. Skjønn, som avholdes med hjemmel av bestemmelser i nærværende lovs første del, avgis på landet av lensmannen og to skjønnsmenn. Varsel gis som ved innkallelse til forliksrådet.

§ 62. (Ophevet ved lov av 14 august 1918 nr. 4 § 2).

§ 63. Skjønnforretningene holdes på åstedet og på sådan årstid, at grunnen m. v. kan besiktiges og verdsettes.

Ved skjønnets avgivelse tas hensyn til alt, hvad der betinger verdien av det, som skal erhverves, samt den ulempe, som i tilfelle vil voldes eiendommen ved avståelse av grunn m. v. På den annen side skal også hensyn tas til den særlige nytte og fordel, som eiendommen må antas å vinne ved anlegget.

§ 64. (Ophevet ved lov av 14 august 1918 nr. 4 § 2).

§ 65. Omkostningene ved de i nærværende lovs § 61 omhandlede skjønn, forsåvidt angår erhvervelse av veivedlikeholdsmaterialer, betales av grunneieren, såfremt erstatningens størrelse blir nærmere den ham tilbudte enn den av ham fordrede erstatning. Forsåvidt den ene av partene ikke har villet fremkomme med forlangende eller tilbud, bæres omkostningene av denne. Fremkommer ingen av partene med forlangende eller tilbud, bæres omkostningene av den, som har forlangt skjønn.

Ved skjønn efter § 28 bestemmer skjønnen, hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning brukerne skal bære skjønnsmkostningene.

Kapitel VIII.

Om offentlige veiers bruk.

§ 66. Fylkestinget — for de i § 12 a nevnte veier vedkommende regjeringsdepartement — kan utferdige forbud mot

anvendelse på offentlig vei av kjøretøier, redskaper og bremseinnretninger som skader veien.

Forbud kan likeledes utferdiges mot sleping av tømmer og lignende på offentlig vei.

Det kan bestemmes at forbudene ikke skal gjelde når veien er snedekket, frosset eller islagt.

Forsåvidt forbudene gjelder veier, som danner forbindelse med naborike, må fylkestingets beslutning for å være gyldig stadfestes av Kongen.

Fylkestinget kan derhos gjennom vedtekter, som stadfestes av Kongen, gi sådanne nærmere regler om kjøretøiers hjulhøide, felgbredde og lignende samt om lassvekt, som av hensyn til veienes bevarelse ansees påkrevet.

Vedtekter kan på samme måte tillike utferdiges til beskyttelse av offentlige broer. Forsåvidt vedtektene skulde vedrøre ferdsel i vassdrag, fløtning eller annen til vassdrag knyttet interesse, blir bestemmelsene herom å istandbringe etter forskriftene i vassdragslovgivningen.

Forskrifter utferdiget med hjemmel av nærværende paragraf må bekjentgjøres minst 2 — to — måneder, før de settes i kraft.

§ 67. Midlertidige regler angående benyttelse av offentlig vei eller bro kan utferdiges av fylkesmannen for et tidsrum av inntil et år. Reglene bør kunngjøres på sådan måte, som fylkesmannen bestemmer.

Overingeniøren for fylkets veivesen kan utferdige midlertidig forbud mot å trafikere en offentlig vei eller bro når det finnes nødvendig av hensyn til arbeider på eller ved veien (broen) eller når det under særlige forhold ansees farlig å trafikere den. Sådant forbud må for å bli gjeldende utover en måned stadfestes av fylkesmannen. Forbudet bør kunngjøres ved fornødne opslag og for øvrig i den utstrekning det ansees påkrevet.

§ 68. Kongen kan utferdige almindelige regler for all gående, kjørende og ridende trafikk på vei eller gate som er åpen for almindelig ferdsel, gjeldende for hele riket.

Efter andragende av vedkommende herreds- eller bystyre og etterat på landet fylkesveistyrets og i by politimesterens uttalelse er innhentet, kan Kongen derhos utferdige særlige regler for vedkommende kommune.

§ 69. Forseelser mot forskrifter som er utferdiget i henhold til foregående paragraf, straffes med bøter og behandles i de for politisaker bestemte former.

§ 70. Det er forbudt å beskadige offentlig veis eidsområde med tilhørende beplantninger, rekkverker, stabbestener, veivisere, kilometerstolper, veistykke-merker og lignende.

Det er likeledes forbudt på nevnte område:

1. Å foreta graving, sprenging eller annet arbeide uten særskilt tillatelse av fylkesmannen.
2. Å legge tømmer, ved, kvist, sten, torv eller andre gjenstander, undtagen hvor der ved veien er anlagt særskilt offentlig oplagsplass til sådant bruk, eller hvor tillatelse av vedkommende veitilsynsmann i særegne tilfelle erholdes.
3. Å kaste avfall, skyllevann eller lignende.

Fraspente kjøretøier kan for en kortere tid bli stående på den ene side av veien. Forspente kjøretøier kan på samme måte henstå på veien uten tilsyn, når hesten er forsvarlig bundet (med fotbånd eller på annen måte).

Hester, kjøer og andre kreaturer må ikke tjores således, at de kommer inn på veiområdet, og heller ikke slippes til beiting på innhegnet vei.

På den skyldiges bekostning kan vedkommende veitjenestemann besørge istandsatt forvoldt skade på veiområdet og i tilfelle bortføre, hvad der således ulovlig måtte være henlagt eller hensatt på samme.

Kapitel IX.

Straffebestemmelser.

§ 71. Overtredelser av de i denne lov inneholdte bestemmelser eller de med hjemmel herav utferdigede forskrifter

eller vedtekter straffes med bøter, forsåvidt ikke forholdet rammes av en strengere straffebestemmelse.

§ 72. Enhver, som er pliktig til å utføre veivedlikehold in natura, og som enten ikke møter til fastsatt tid eller møter uten fornødne redskaper eller hester eller utfører arbeidet mangelfullt eller lar møte ved ikke fullt arbeidsdyktig mannskap eller hester, straffes med bøter.

Det arbeide, som forsømmes eller utføres mangelfullt, kan av fylkesmannen besørges utført på vedkommendes bekostning. Utgiftene hermed utredes forskuddsvis av vedkommende herredskommune. Det samme gjelder hvor naturalarbeide i medhold av § 4 anvendes ved anlegg av nye eller omlegging av eldre bygdeveier.

§ 73. Veiarbeidspliktig, som utviser forsømmelse med hensyn til befordringen av ordrer angående veivesenet, straffes med bøter.

§ 74. Forsømmer en rodemester de ham påhvilende plikter, straffes han med bøter.

Kapitel X.

Processmåten.

§ 75. Anmeldelser om overtredelser av denne lov innsendes til overingeniøren for vedkommende fylkes veivesen, som etterat den anmeldte er gitt anledning til å uttale sig, sender saken til fylkesmannen.

Denne bestemmelse gjelder ikke forseelser mot forskrifter utferdiget i henhold til § 68, jfr. § 69.

§ 76. Finner fylkesmannen, at den anmeldte bør ilegges bøter for forseelsen, utferdiger han forelegg.

§ 77. I alle tilfelle, hvor med hjemmel av denne lov arbeide besørges utført på vedkommende arbeidspliktiges eller skyldiges bekostning, kan vedkommende utgiftsbeløp inndrives ved utpanting.

Det samme gjelder det ved skjønn efter § 6 mellem vedkommende interesserte fordelte veibidragbeløp.

Kapitel XI.

Forskjellige bestemmelser.

§ 78. Nærværende lovs bestemmelser skal også gjelde for ladesteder som ikke har eget kommunestyre.

Kongen kan gjøre de av nærværende lovs bestemmelser som dertil finnes egnet, gjeldende for kjøpstæder og ladesteder som har eget kommunestyre, forsåvidt de ikke allerede efter sitt innhold gjelder det hele rike (jfr. § 68).

§ 79. Fornødent materiale, som en kjøpstad eller et ladested (med eget kommunestyre) trenger til vedlikehold av offentlige gater, veier eller plasser innen samme, kan mot erstatning av kommunen kreves avstått i udyrket mark utenfor vedkommende kjøpstads eller ladesteds grenser, når samtykke meddeles av fylkesmannen i det fylke, innen hvilket avståelsen ønskes. Nektet sådant samtykke, kan saken innbringes til avgjørelse av Kongen.

Erstatningens størrelse bestemmes — i mangel av mindelig overenskomst — ved skjønn overensstemmende med reglene i nærværende lovs kapitel VII og kapitel VI § 60, forsåvidt de her kan finne anvendelse.

Annendel.

Om private veier m. v. på landet.

Kapitel XII.

Om almindelige private veier, broer og brygger (kaier) på landet.

§ 80. Grunn så vel til anlegg av ny som til omlegging eller utvidelse av eldre privat gangvei, kreaturvei til havnegang (fegutu), kløv- eller kjørevei — med broer — kan fordres avstått, når det ved skjønn godtgjøres, at veien for ved-

kommende gårdsbruk eller bosted danner nødvendig adkomst til offentlig vei, jernbanestasjon eller ferdselsvei til vanns, eller at veien danner en for jordbrukets utvikling nødvendig adkomst mellom et eller flere gårdsbruks enkelte deler, og det derhos godtgjøres, at nytten for den eller dem, som bruker veien, er overveiende i forhold til den skade eller ulempe, som vil voldes grunneieren.

Likeledes kan grunn så vel til anlegg av ny som til omlegging eller utvidelse av privat setervei (stølsvei) fordres avstått, når det ved skjønn godtgjøres, at veien for et eller flere gårdsbruk danner nødvendig adkomst til seteren, og at nytten for den eller dem, som bruker veien, er overveiende i forhold til den skade eller ulempe, som vil voldes grunneieren.

Forsåvidt adkomst som i denne paragraf omhandlet helt eller delvis kan opnåes ved hjelp av en allerede eksisterende privat vei, kan under samme betingelser som foran nevnt erhverves rett til å benytte veien.

§ 81. Kongen kan meddele tillatelse til anlegg av privat vei — med broer — over annenmanns eiendom fra hoteller, brygger, oplag, industrielle anlegg, stenbrudd eller skog til offentlig vei, jernbanestasjon, tømmeroplagsplass, flotningsvassdrag eller ferdselsvei til vanns samt fra skog til industrielle anlegg til foredling av trevirke eller oplagstomt, når det godtgjøres, at veien er av betydelig interesse for driften, og at fordelene ved samme er av overveiende betydning i forhold til den derved bevirkede skade eller ulempe.

På samme måte kan også meddeles tillatelse til i omhandlede øiemed å erhverve rett til å benytte en eksisterende privat vei.

§ 82. Når det ved skjønn efter § 80 eller ved kongelig resolusjon efter § 81 er avgjort, at grunnen skal avgis, skal det ved skjønn bestemmes, hvor meget der skal avstås til veibane, brosted, skrånninger og grøfter, hvorhos dette under skjønnet skal nøiaktig beskrives og avmerkes.

Kan veien uten skade for hensikten og uten å medføre uforholdsmessige omkostninger legges i forskjellige retninger, og partene ikke enes, skal skjønnet bestemme veiens retning.

Likeledes har skjønnet i tilfelle å bestemme, på hvilke steder og i hvilket omfang veibyggingmaterialer til anlegget kan tas.

Krever grunnens eier, at erstatningen helt eller delvis gis i form av jord, avgjør skjønnet, om dette bekvemt kan skje, og i tilfelle hvor og hvor meget jord der skal gis i vederlag.

Erstatning fastsettes for opførelse og vedlikehold av gjerde på begge sider av veien eller av grunder over samme, for såvidt skjønnet finner, at anbringelse herav er nødvendig. Når sådan erstatning er fastsatt, skal den ikke kunne kreves utbetalt, før gjerdene eller grindene er opført.

Bestemmelsene i § 92, annet, tredje og fjerde ledd, kommer til anvendelse hvor det gjelder erstatning for rett til å benytte en eksisterende privat vei.

§ 83. Til vedlikehold av private veier, hvad enten de er anlagt i henhold til mindelig overenskomst eller efter lovlig tvangsavståelse av grunn, kan det, når vedlikeholdet ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter eller utgifter kan ordnes på annen måte, ved skjønn avgjøres, hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning vedlikeholdsmaterialer, herunder medtatt fornøden vei til disses fremdrift, skal kunne fordres avstått, dog kun i udyrket mark eller skog.

§ 84. (Ophevet ved lov av 14 august 1918 nr. 4 § 2).

§ 85. I alle tilfelle, hvor det ved tvungen avståelse blir nødvendig å føre privat vei over annenmanns eiendom gjenem et på landets grunn liggende strøk, som i henhold til lovgivningen om bygningsvesenet er undergitt regulering, skal anlegget følge den vedtatte reguleringsplan, medmindre dispensasjon opnåes.

Forsåvidt der for strøket ennå ikke er vedtatt reguleringsplan, skal de stedlige myndigheter, hvorunder reguleringssaker er henlagt, gis anledning til å uttale sig om anlegget. Opnåes ikke enighet mellom disse og den, som ønsker veien anlagt, avgjøres tvisten av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 86. (Ophevet ved lov av 14 august 1918 nr. 4 § 2).

§ 87. Hvis nogen annen enn eieren har bruksrett til eiendommen, skal ved tvungen avståelse av grunn m. v. etter nærværende lovs annen del skjønnet bestemme, hvor stor del av erstatningen brukeren tilkommer, enten årlig eller engang for alle, samt hvor meget der skal godtgjøres ham for opførelse og vedlikehold av gjerder eller grunder i henhold til skjønnet, forsåvidt disse arbeider overtas av brukeren.

Er vederlaget jord, tilkommer brukeren for hans brukstid benyttelse av denne overensstemmende med den rett, hans adkomst hjemler ham.

§ 88. Når privat vei blir brukt som felles adkomst fra flere eiendommer til offentlig vei, jernbanestasjon eller ferdsselsvei til vanns, skal alle eiere såfremt noen av dem forlanger det, være pliktige — enhver efter det forhold hvori bruken skjønnes å vedkomme hans eiendom — til å holde veien så vel vinter som sommer i forsvarlig stand samt forsynt med fornødne broer, hvor sådanne før har vært anbragt, alt forsåvidt ikke rettigheter, erhvervet ved kontrakter eller på annen lovlig måte, heri gjør endring. Den her omhandlede plikt gjelder så vel tilveiebringelse av nødvendige materialer som selve arbeidets utførelse. Ved tomtefeste eller jordleie for lengere tid påhviler vedlikeholdet leieren med mindre annet er bestemt i kontrakten.

Hvad her er uttalt om det egentlige vedlikehold, skal under samme betingelser også kunne gjøres gjeldende for større utbedringsarbeider.

Reglene i denne paragraf gjelder også sommervedlikehold på seterveier (stølsveier) samt de i § 80 omhandlede veier til et eller flere gårdsbruks forskjellige deler.

§ 89. Skulde vedkommende ikke kunne enes om grensene for sine plikter efter foregående paragraf, kan det ved skjønn avgjøres, både hvem der er interessert i veien, og hvorledes forpliktelsene skal fordeles. Når 5 år er forløpet siden siste skjønn, kan nytt skjønn forlanges avholdt. I begge tilfelle avgjør skjønnet, hvem der skal betale skjønnsomkostningene.

§ 90. En av brukerne blandt disse for tre år valgt mann skal overdras tilsynet med vedlikeholdet av vei, som omhandles i § 88.

Når noen undlater å etterkomme hvad det ved skjønn efter foregående paragraf er ham pålagt, skal tilsynsmannen melde dette til veivesenet som kan la veien utbedre for vedkommendes regning og i tilfelle med fylkesmannens godkjennelse la beløpet inndrive ved utpanting. Det samme gjelder for heromhandlede slags veier, hvor vedlikeholdet er bestemt ved utskiftningsforretning.

§ 91. Når flerheten av brukerne andrar derom og heredsstyrets anbefaling foreligger, kan de heromhandlede veier efter nærmere bestemmelse av vedkommende fylkesveistyre underlegges det sedvanlige offentlige tilsyn på betingelse av, at utgiftene herved utredes av de interesserte i fellesskap efter samme forhold som for vedlikeholdsarbeidet fastsatt.

Er veiene underlagt offentlig tilsyn, skal de i lovgivningen om offentlige veier inneholdte regler om sådanne veiers bruk med tilhørende straffebestemmelser også gjelde for vedkommende privatveier.

§ 92. Foruten i de tilfelle som er nevnt i §§ 80 og 81, kan rett til å benytte annenmanns private vei erhverves, når veien er over 3 kilometer lang, og det ved skjønn godtgjøres, at nytten for den eller dem, som er interessert i fremkomsten over veien, er av overveiende betydning i forhold til den skade eller ulempe, som derved vil voldes eieren.

Er det ved sådant skjønn avgjort, at veien skal kunne benyttes av andre trafikerende, har skjønnet å fastsette den erstatning, som skal utredes til veiens eier. Erstatningen blir

under hensyntagen til utgiftene ved veiens oparbeidelse å fastsette til et beløp en gang for alle, hvorhos der som erstatning for de forøkede vedlikeholdsutgifter blir å tilkjenne eieren et visst beløp for hvert kalenderår, hvori veien benyttes av de andre trafikerende.

Så vel erstatningsbeløpet en gang for alle som den årlige erstatning — hvilken siste erlegges forskuddsvis for hvert kalenderår — skal være betalt til eieren, forinden de andre trafikerende kan benytte veien.

Når minst 5 år er forløpet, siden siste skjønn er holdt, kan så vel veiens eier som de andre trafikerende forlange nytt skjønn avholdt til fastsettelse av den årlige erstatnings størrelse. Ved disse fornyede skjønn avgjør skjønnet, hvem der skal betale skjønnsomkostningene.

§ 93. Private veier, broer og brygger (kaier), som står åpne for ferdsel, skal kunne undersøkes av vedkommende fylkesmann, for at deres sikkerhet kan kontrolleres.

Forsåvidt det ved sådan undersøkelse finnes, at benyttelsen kan være farlig, skal der skje innberetning med forslag til sikkerhetsforanstaltninger til vedkommende politimyndighet, som kan avstenge eller nedlegge forbud, helt eller delvis, mot fortsatt bruk av vedkommende vei, bro eller brygge.

Kapitel XIII.

Om vinterveier.

§ 94. Rett til kjøring på vinterføre over annenmanns eiendom, hvor sådan rett ikke ved overenskomst, bruk fra alderstid eller hevd allerede has, kan erhverves, når det ved skjønn godtgjøres, at nytten for den eller dem, som er interessert i sådan fremkomst, er overveiende i forhold til den skade eller ulempe, som vil voldes grunneier eller bruker.

§ 95. Når det ved skjønn efter § 94 er avgjort, at vinterkjøring over annenmanns eiendom skal tillates, har skjøn-

net å bestemme, hvor kjøringen kan foregå, og å avgjøre, hvorvidt skade eller ulempe herved vil tilføies vedkommende eiendom, samt i så fall å bestemme erstatning for samme med et beløp for hvert år, hvori vinterveien brukes.

Dog kan skjønnet beslutte, at avgjørelsen av erstatningsspørsmålet skal utstå til en senere tid, forsåvidt dette finnes nødvendig til bedømmelse av den med kjøringen forbundne skade eller ulempe. I så fall har skjønnet å fastsette et beløp, for hvilket sådan sikkerhet, som av forretningens bestyrer godtas, skal være stillet, innen retten til kjøring kan benyttes. Forøvrig kan retten ikke benyttes, før erstatningsbeløpet for vedkommende år er betalt.

§ 96. Når minst 5 år er forløpet, siden siste skjønn er holdt om rett til vintervei, kan grunneier eller bruker forlange nytt skjønn til avgjørelse så vel av, hvorvidt og i tilfelle hvor kjøring kan tilstedes, som av erstatningens størrelse.

Ved disse fornyede skjønn avgjør skjønnet, hvem der skal betale skjønnsomkostningene.

Den årlige erstatning for bruk av vintervei tilfaller eiendommens bruker, såfremt denne er en annen enn eieren og der ved kontrakt ikke er anderledes bestemt.

Kapitel XIV.

Om drifteveier.

§ 97. Kongen kan på nedenfor nevnte betingelser meddele tillatelse til bruk av annenmanns grunn til driftevei samt hvile- og beiteplasser under driving av kreaturer til og fra fjell- eller heiebeiter.

§ 98. Sådan tillatelse som i § 97 nevnt må kun tilståes, når det godtgjøres, at nytten av en sådan driftevei må ansees overveiende i forhold til den skade eller ulempe, som vil voldes grunneierne, og at veien årlig vil bli brukt av minst 1000 småfe eller 200 storfe (herunder hester). 5 småfe regnes

like med 1 storfe. Dessuten må fylkestingene i de fylker, som berøres av drifteveien, ha uttalt sig om andragendet.

§ 99. Når tillatelse som foran nevnt er meddelt, skal der for hver driftevei av vedkommende fylkesting velges et styre, hvis medlemsantall, tjenestetid og godtgjørelse fastsettes av fylkestinget.

Går drifteveien gjennom flere fylker, skal styret bestå av to medlemmer fra hvert fylke. Disse velges av vedkommende fylkesting. Opstår der innen styret meningsforskjell, som ikke kan løses ved almindelig flertallsavgjørelse, avgjøres saken av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 100. Det opnevnte styre er kreatureiernes representant i alt, hvad der vedkommer drifteveien, og har bl. a. å orde det nødvendige så vel angående veiens istandbringelse som angående dennes samt hvile- og beiteplassenes bruk. Nærmere regler herom gjeldende for fem år utferdiges av styret med fylkesmannens stadfestelse.

Styret sørger for innfordring av den i de utferdigede regler fastsatte årlige avgift hos dem, som benytter veien. Innfordringen skjer på den måte som i reglene bestemt.

Styret sørger likeledes for, at den ved overenskomst eller skjønn bestemte årlige erstatning blir utbetalt rette vedkommende innen den tid, som er fastsatt i reglene.

§ 101. Når sådan tillatelse, som omhandles i § 97, er meddelt, skal — hvor mindelig overenskomst ikke opnåes — så vel utstrekningen og beliggenheten av drifteveien med tilhørende hvile- og beiteplasser som erstatningens størrelse bestemmes ved skjønn.

Hvile- og beiteplasser kan ikke forlanges utlagt i dyrket mark eller naturlig slåtteland, der ligger i nærheten av hjemmemarken.

Skjønnen er berettiget til hos styret å erholde de for skjønnets avgivelse nødvendige opplysninger, bl. a. om antallet av de kreaturer, som antas årlig å ville bruke veien.

§ 102. Hvor ikke vann, fjellside eller lignende danner naturlig grense, bør så vel vei som hvile- og beiteplass ved styrets foranstaltning avgrenses ved lett synbare merker og grensene beskrives i skjønnsforretningen.

§ 103. Erstatningen skal — særskilt for hver eiendom — bestemmes til et årlig beløp for hvert kreatur, som drives etter veien, og skal erlegges for minst 1000 småfe eller 200 storfe (herunder hester). 5 småfe regnes like med 1 storfe. Erstatningen tilfaller eiendommens bruker, såfremt denne er en annen enn eieren og der ved kontrakt ikke er anderledes bestemt.

§ 104. Driftevei samt hvile- og beiteplass, som er erhvervet med hjemmel av foranstående bestemmelser, skal stå åpen til bruk i omhandlede oiemed for alle, som betaler den i de utferdigede regler fastsatte årlige avgift.

Før driftevei samt hvile- og beiteplass benyttes, må anmeldelse i betimelig tid innsendes til styret med opgave over det omtrentlige antall dyr, som skal drives.

§ 105. Det avgitte skjønn er bindende for partene i minst fem år. Når fem år er forløpet, kan så vel drifteveistyret som grunneieren — i tilfelle også brukeren — forlange nytt skjønn, som i så fall likeledes blir gjeldende i minst fem år.

Ved disse fornyede skjønn avgjør skjønnet, hvem der skal betale skjønnsomkostningene.

§ 106. Kongen kan bestemme, at driftevei ikke lenger skal benyttes som sådan.

Kapitel XV.

Forskjellige bestemmelser.

§ 107. Med hensyn til skjønn, som foranlediges ved bestemmelser i nærværende lovs annen del, gjelder, hvad der i lovens første del er bestemt om skjønn vedkommende offent-

lige veier, forsåvidt det derpå kan få anvendelse og der ikke i lovens annen del er gitt særskilte regler herom.

§ 108. (Ophevet ved lov av 14 august 1918 nr. 4 § 2.)

Tredje del.

Om lovens ikrafttreden m. v.

§ 109. Nærværende lovs kap. XIV samt kap. VII, forsåvidt bestemmelsene i dette kapitel får anvendelse under kap. XIV, trer straks i kraft.

Før øvrig trer loven i kraft 1 juli 1913.

Fra samme tid opheves:

1. Reskript av 16 september 1785, forsåvidt angår brygger i Arendal og Østerrisør.
2. Lov angående veivesenet av 15 september 1851 (samt lov av 30 mai 1891, nr. 2, og lov av 6 juli 1892, nr. 10).
3. Lov av 12 oktober 1857, inneholdende tillegg til og forandringer i lov om veivesenet av 15 september 1851.
4. Lov av 15 juni 1882 angående tillegg til og forandringer i lov om veivesenet av 15 september 1851.
5. Lov av 26 juni 1893, inneholdende tillegg til lov angående veivesenet av 15 september 1851.
6. Lov om tvungen avståelse av grunn til gårdsveier og rett til vinterveier på landet av 27 juli 1896.

Likeså opheves enhver annen bestemmelse, forsåvidt den strider mot nærværende lov.

De i henhold til ovennevnte lover utferdigede særlige regler eller vedtekter skal, forsåvidt de i samme inneholdte bestemmelser kunde ha vært lovlig vedtatt i medhold av nærværende lov, bli gjeldende, inntil de ved gyldig beslutning måtte bli satt ut av kraft.